

ALGUS

I Päev 23. sept. 1944

Lahtkudes koduõuest, kodutänaval mõtlen nende-
dele, kes näüd midagi me lahkumisest ei tea.

Vanaisa kes jäi koduõuele mule nukralt järele
vaatama.

Meenusid laulusõnad:

Ma üksik sünni ilmas, kõik mahajäänud mul
Isa, ema vend õetee nü õrn;
Kes elavana näeme, või katob meid mull
Kui tagasi jõuan ma kord.

Jõudes kodu "Näri Männiku" äärde; peatun veel hetkeks
ja vaatan üle koduküla Nurme.

Lehvian kätt; Jumalaga jätuks.
Et võibolla viimane kord...

Tee on kürest: läind, läbi Lõvasküla - Laugu, Laugu kooli-
maja.

Tee meiduste Palvemajast paremale ja otse metsatü ja
siis keerak paremale, meie "Soela Väin" polnudgi nii
kaugel. Nagu näüd hiljem raamatust ja kaartilt vaatand,
on õige Soela Väin palju kaugemal.

(Saaremaa põhja osas)

2

Turjek "Luise" ootas mind kaugel meres.

Randas oli juba palju inimesi et põgeneda sõja jalust.

Minu isa hakkas kohe tööle; aerudega paat.
Mina olin ka kohe isa kutse peale esimes peaditâtes:

Turjek Luisele, astusin kohe trepid ülessepoole, et veel viimast korda vaadata Roduma poole ja randa...

Olin väga kurb ja nuttsin seal laevapardal.

Andsin ise oma hingele lootuse, et kunagi ei unks see päev 23. september, 1944. a.

Süü teatasin selja oma armsa Rodumaale...

Eotamine laeval lõks jätaks:

Mõni hakkas juba imestama, et miks nü palju aega võtab, nü mitte tundi hilinemine.

Päike juba varsti poolis laevas.

Väga ilus ilm oli Kuldre päike Taeva võlvil ja vaikne ei ühtegi pilve-raskustava võlvil.

Kugi teadis öelda, et paar tähtsat isikut püüdnud laevas, ning ilma nendeta on võimatu reisida.

Kapten on kodus siga tapmas ja üks teine isik lammas tapmas.

Kaua seda siga siis ikka tapetakse?

Not tuleb liha sisse ka teha ja soolata et venats ei läe.

Aga kaua seda lammas tapetakse?

Lambad võivad olla metsas ja ei saa kedagi kinni püüda.

Kogu aeg on uusi põgenikke juurde tulnud.

Tõhudel olud suurel koormal uarandust kaes, aga need

pidid randa mahajääma.

Kaptenilt olid tõsised sõnad, et ainult inimesi päästame sõja jalust ja mitte varandust.

Juligi sõnum Purjek "Luisé" alustab reisi Rootsimaa poole. Päikest vaadates taevavõlalt, oli kellaaeg umbes 10-11 vahel ennelõunat ja laupäev.

Varem oli laeva astunud ka üks noor naine oma väikse pojaga. Tutustas end varem et nimi on MESILANE ja otse elukoht Tallinnas, aga nüüd sõja eest ära Saaremaal, luttava tütraku kodus. Nüüd ühust koos põgenemiseks valmis Rootsi.

Purjek "Luisé" on valmis reisiks.

Järsu ilmuvad lagedale kaks noort-must, ei tea kust?

Ja ütlevad et nemad kaasa ei taha reisida, nemad on kahjatsema hakkand, tahavad tagasi minna Saarele...

Ja teavad seda.

Olin just välisukse läheduses ja kuulsin nägin neid.

Taistsid imelikud välgid, pilk alla pöörandale.

Ühe noormehe tundsin ära, minu kooliõe vanim vend.

(Martin Jõginõlv) Minu naabri külast, Tõdriku Mart

Teine noormees oli võõras, Jeka tahab seista mu vaimu silme ees, et nad olid vähemalt osa sõduri viietuses...

Meile oli see väga suureks imestuseks ja mõistatuseks miks nad järsu kaasa reisida ei tahtnud?

Miks nad kahjatsema hakkasid?

Ja kus nad kõik need tunnid olid?

Kegi pole neid kahte varem näind.

Üks inimene laevas jutustas, et need kaks olid esimesed nandas ja tahtsid esimesed laevas olla.

"Tahtmine oli 'kangesti suur' et Rootsi põgeneda?"

Nüüd me koduküla noored hoidsime ühte, vaatasinge
omale kena pesa-koha propsidele.

Laeva sein ääres, säält algasid ka laeva aknad.
Mu ema, kolme väiksema lapsega pisut kaugemal, aga
ka akna läheduses.

Me isa olnd abiks, säält espool kuskil ja ütlesime
et kuulab kui mõni miin lähestikku.

Joe hüüsis, uursi ülesse laeva pardale, et uelkord
näha Saaremaad, Panga müüri vaatasin hult aega, enne kui
täiesti kadund.

Oleme nüüd kaugel sügavas meres, kuulame kaube-
häält; Kompassi ei ole? Meil ei ole Kompassi ei tea
kuhu poole laeva tüürida?!

Kuulime et laeva tuleb vett sisse?

Esimene öö on tugev tuul, kõrged lained.

Iga laine ähvardab meid?

II Päev 24. sept. 1944. a

Nüüd hüütakse et suur pump on katki, sellega
enam töödada ei saa?

Väike pump alles ja sellega ei jõua?!

Lamas on nüüd väga palju vett seis?

Mehed on väga väsinud.

Raptemit tuleb sõnum:

Viskame nüüd propse merre, et kergendada laevas
koormust.

Rapten abilistega otsivad laeva põhjas auku ja
leivad selle. Rapten parandab augu ja vlgastab

5 Teise päeva õhtupoolikul tulul hakkab puhuma - 5.
hoopis teisest küljest ja tünjat tuleb ringi eada...

Mehed on väga väsinud, mõnigad, näljund.

Pikaliise toimega - aeglase ettevõtmisega.

Kuulsin reisi alguses, et alkohoolist puudu ei
olnud.

Nüüd kiirustand üks noorem mees nende
juurde ja kütnud et tema teeb seda tööd purjediga,
tema oskab tema teeb, mis moodi tuleb teha.

Õnneks vanem mees hoiab valvava silma pääl.

"Suurel oskajal"

Mis! Tema teeb kohe vastupididi??

Vanem mees kiirustab viimasel hetkel ta juurde
ja võtab töö üle.

Muide "Suure oskaja" abiga oleks laev viltu
vajunud merre ja me kõik uppunud.

Nü et olime üle kõrs, uppumisest eemal.

Kuulsime valjusi häält kuskilt, hiljem selgus mis
juhtunud.

Sil mehil ise oli naine ja väike tütar laevas.

Paljud kiirustid ta kallal hiljem.

Sai palju peapesu, oma edevuse eest.

Ühes nui tõsisest tööst, tema tuleb ja valetab ^{õitse} silma sisse.

Nü et olime üle kõrs, summas- uppumisest eemal.

(See noormees oli Leisist)

(Hiljem samas laagris kus mina ja samuti pr Mesilane)

Oli kuulda vihaseid häälti säält poolt.

Varsi kuulsime miks. Mis oli juhtumas!

See mees sai palju peapesu ja kiirumisi oma

valetamise eest. Me kõigi elu oli järsu mängus.

Ikka ja jälle kostis kaelle hädal.

Me ei tea kus me oleme, ei ole kompassi?

Ei ühtegi Majakat ei paista?

Rinult must rahutu meri, ~~me~~ ^{me} ~~eraber~~ ^{eraber}! ??

Siis on algand. Vahel õnnestus näha mõnda "Taevastäht" ja kuuski saada nende järgi.

Ikka ülaspoolle et Saksa Sõjalaevadele jalgu ei jääks. Kuuleme et me kapten on vastesti haige, kõrges palavikus; kindlasti vere kitskõttus.

Tugev tuul, kõrged lained ähvardavad meid iga minut. Kuuleme et me ümber "hülleb" sõxab üks Alluulaev - On teinud seda juba tükk aega!

Kapten teatab et me meistest lähuvad ühes laeva pardale end näitama ja tutvustama.

ÄRGE ütlege et tahame Rootsi põgeneda; süs nad kindlasti tulistavad meid kogu põhja

Ütlege et oleme Eestlased ja tahame Saksamaale sõita. Lubasid kogu aeg saata ja meile appi kürustada. Et varssi tuleb abi!

Nüüd tuleb kaptenilt teade;

Parema meelga suureme süü ulgu mere lainetes, aga mitte Saksamaale.

"Sinna ORJA ja Piina laagnisse.

Varssi ongi merepääs valgus tuled, sinna ja sinna poole. Nad otsivad meid, hea natuke aega.

Aga noomuks ei näe meid; mere laev on täiesti pime, ei ühtegi lampi. (Mis mina mõeldin)

"Sakslased ei leidnud Purjek "Luisa" enam!

7 -kaptenilt: Parema meeliga suurem sünnimälestus. - f.

Aga mitte Saksamaale, orja ja pühaolagrisse.

Kaptenilt saabub sõnum, et mitte valgust neile vastu näidata.

Valgustasid üle mere hea natuke aega ja otsisid meid, Purjek Luised.

Proua Mesilane hüüand ülesse laeva pardale ja süütand oma palitu põlema; et Sakslastele vastu lehvitada sellega.

Keegi mees õnnestund seda nägema, tõmband naise käest selle põleva palitu ja viskand üle parda merre.

Teine mees tahtis, et viskame selle naise ka üle parda merre, palitule kaasa - järele.

Ei me seda ei tee, tal väike laps ja kahju laps jääb ilma emata.

Süü algas suur vali rutt, ja Jumalalt abi palumine. Olime surmahirmus kõik. Iga laine oli ähvardav.

See paaditais põgenikke, nende nutukisa ja palve kostis juba nagu üks hüüla suur (ulumine.)

Üks ei saand teise palvest aru.

"Jse palvein oma mõtetes - nohkemaks polnd jõudke üle.

Akki juhtus midagi. Minu Roduküläst pärit noor abielu mees hakkab palvetama - Jumalat paluma me kõikide eest. Ta palvetas nii selgete sõnadega ja valjusti et me kõik kuulsime. Imestasin kust see and temale?

Paadis põgenikud jäid nii rahulikuks, kuulasid ta palvet. - Ma ise olin ta lähustikus ja mu hing oli üli rõõmus, kust ta selle jõu omas et jaksab?

Vaatasin ta poole kui palvetab valjusti ja selgel sõnal. Ta käed olid sirutatud ülesse kõrgesse, ma nägin

3. Päev 25. sept. 1944a

Jeda ümbritses valgus!

Pääl palvet jutustas ta meile, et Jumala "Ingel" oli ilmutand end ta ees ja annund töötuse; et meie ei huku ei sure süü meelainetes. Meie laev ei huku, jõuame Rootsi - me eesmärgile. Olge rahulikud...

(Selle mehe nimi: Alfred Kananik)

Nüüd oli laevas rahulikud; meie hinge täitis sõnum "Taeva Inglise". Ära kartke - ära olge mures!

Jed aitab Täastja õnnelikult Eesmärgile! Aitäh!
Meie hinge täitis kindel töötus - Jumala poolest!

— Jorm vaikis - eklesime ulgumerel aga rahulikud.
Ikka jälle kostis käebe hää, ei ühtegi majakat!

Öösel kuussid laeva; taevatahtede järgi...

Kuulsime, et meie Kapten Mihkel Hiuuäär on väga raskesti haige - kõrgis palavikus - vere kiptitus.

Päeval kuulen emalt rõõmsast häält:

Üks kajakas lendas, nägin kuulsin ühte kajakat!

Varsi kaks! ja ikka nohtem. Tõsi küll!

Nüüd peab üks Maa või Saar süü lähedal olema...

Küll olime rõõmsad.

Varsi nägime maad ja olemeegi läheduses maal, aga ei tea kus ja miss maa see on?

Meil võetud alla 3 päästepaati, sõudnud maale vaatama.
Varsi tulivad tagasi; Üliõnnelikud sõnumitega et on "Ahvenamaa"

Pääl Saarel nad saotnud kogu teate Rootsi, Purjek "Lutse" saastusest. Lubatud kohe Käärabiiga haige toimetada ravile.

Ja meie Pukse järgi. Jäime rõõmsalt - õnnelikult ootama. Näen laeva ARNAST seda imetavast sügisloodust ja Ahvenamaa. Saare ilu... See aitab mu hinge...

9. Saime ka teada kui lähedal on Rootsi;
 Ainult nii ja nii mitter mere mill. Rahjaks mul need numbrid
 aja mere tühmud.
 Varsi Kesti's rõõmus mehe hääl, meil
 on külalised; nad tulid meid vaatama?

Kõik väikesed lapsed tulge siia ukse poole?
 Nendel on kaasas sooja püüa väikeste lastele?

~~See~~ just sel hetkel mõtlesin ma, et oleksin pidanud
 pisut noorem olema.

Kuulsin: Paat on süü ja külalised Põhja-maa Saarelt?

Huutav: Tõmbasin ka kendid kokku oma pesakohtast
 ja külastin üle proppide, teise laeva - seinu äärde aknast
 vaatama. Suuri ja külalisi - häid südamelikke inimesi.

Jah, näen paadis 3 meenuites meest, vaatavad ülesse laeva
 ukse poole.

Pöördun tagasi oma vana-armasse pesakohta, mis nüüd
 juba nii kodune, ülevil proppidel - nüüd väga kaunis sügis
 maastik silma ees.

Jääme Tukseini; Rootsimaal ootama.

Kõik need päevad ja ööd ilma uneta olid söögist - joogist
 rääkimata. Aga seisin jalgadel - kuulsin ja nägin - mõistus
 mõtlemiseks isegi alles. Pärandus kaases; väikesest Saaremaal.

Bein nii rõõmus tänuks.

Mu silm läind looja. Magasin rahulikult.

Ma ei tea midagi Tukseini mntsest. Ega Kärabist.

Hilisõhtul Furusundi jõudes: Öde ei saanud mulle hinge sisse.

(P.S. Nagu ülmses kirjas nimetasin juba)

Õisin ainult juurde lisada, et "Laeva" tagasi pöördu-
 mine. Me kolmel sel ööl...

Õi kui hirmus paha lõhn laevas oli, aga varsi arjusin
 sellega. Aga hirmus külm. Kuigi mu vana-armas pesakoht.

Võngetu külm; aga uni oli tulnud.

hommikul äikan ja näen et sama ilus ilm täna siin
Rootsimaa Saarel, kui siis kui ruskis läks Saaremaalt.

Avasin oma väikse, peatähti kompu et säält uue-
maid tüdeld uhetuseks.

Olen laevapordil tuljem ja imetlen Saare ilu ja
elamist. Mu öde kahe sõbraga tulevad mind vaatama et
kuhu ma jään?

Õnnelikult lehoitame üks-Aisele - ruttan netle vastu
laevast alla.

Kuulen et remad jõudnud Turjek Lurtega Rootsimaa
sedamasse kella 22⁰⁰ paiku.

Ja Saare nimi on "Furusund"

Nendele pakutud juma sooja Puljongi!

Nad maganud ilusates väikstes tubades, puhtad kodinüüdsed.

Oi, milline hea uni... Ja enne veel, nii võluv pilk ihelt
tundmatult põgenikult.....

Oleme tagasi, selles suures külalistele majas, suur saal
piire laud on kaetud valge linaga, saalis veel põigiti üks
lühem laud külalistele.

Isutusime lauajuurde; mu ees laual seisis suur taldrik.
Kõrge tunnik midagi tulepruuni, kuivatatud villukaid.

Näen üks Lotta ruttas siia poole teine sinna poole...
Kõigil on kiire

Minu silm on juba mitu korda peatunud selle
vaagna juures laual.

Mõtleme: ega süa kedagi minule ei tule ütleva et
ole lahked ja maitske.

"Natuke inetu küll, kui nüüd enne alustan aqa.

Ma pole ju "Lindu" pettunud nii kaua ajal . . .

Ega see tõesti pole palju, kui ajavüteks ühe viiluka võtaks.

Teised said ju õhtul sooja Puljongi, mis on kõigest ilma.

Siinutasin julgelt kätt ja võtsin väikse viiluka ajavüteks maltsemiseks.

Esteks olin pisut pettunud, et ei midagi maltset . . .

Aga hiljem suurepärase.

Prægas mäletan ainult "Näki Leiba" "Furusum" suure söögi laualt.

Täna sööki me Nurmek, noored kogunesime jälle ühte, niid esikusse.

Meie juurde astus Söögisallist, üks tännidaga ülikonnas mees, paber plüats käes - sõbralikud silmad.

Küsis me nimest ja kirjutas paberile; läks jälle sama teed tagasi.

Varsi tuleb tagasi, veel noõmsama naga.

Ütleb meile komin ja käega väike koor õhtu . . .

Meie temaga koos õue ja randa sääl ootas jätulit Noortepaat. Laulsime kogu tee, meil lauludest püüdi ei tulud. Me meelolu oli Pühapäevane.

Näe olimegi varsi randas. Rootsi maa mandril.

Koha nimi oli. Hysingsvik, Penningby. Fam. ÖSTERMAN. suures talus. Roslagens.

Oi kui imeilus sääl kõik loodus.

- Läksime kohe sauna; küsiti kas kellelgi on täie peas? Ei julgend öelda et on.

Mõtlesin ütlema Ei.

Aga see sõna ei tuli nii kooris me kõigile, just nagu ette harjutatud.

Nad kaks Rootsi noort naise kes meid peid ja küüristid, nad olid targad...

Ei tea millaga nad meid peid küüristid?
Aga täid kadusid. Nad loomad puhtust ja aimasta.

Saunast-väljas...

Tutrustas meile Suure talu tütar end, et on laagu ülem ja nimi "Heldina".

Oleme nüüd neljakesi väikeses söögitoas, laud ilusti valges lina- valge linale kaetud.

Toiduks "Sago soppi".

See oli nii koostöös - meeloluga; ja ilus punane värv.

Uhest, too uksest astus sisse noormees.

Peatus, uksepostil selge vajutamise.

Me tüdrukud hakkasime juba oma vahel sõistama, et miks pole see on? Mis mees see on?

- Miks ta süa sisse tuli?

Aga ilus noormees;

- Võib olla loeb meie suustähti süü?

Näe noormees ei saanud enam paigal seista, astus julgelt me juurde ja tutvustas end.

Et on Noa Rootslane ja nimi Oskar.

Tema on meile tõlgiks määratud.

Varsi tuli ka "Heldina" tagasi, läksime koos oma tuba vaatama.

Nature maad Talumajast.

Väike punane kahukordne maja

Here tuba oli teisel korrusel.

Alumisel korrusel elasid üks vanem abielupaar
lapsed pesast välja lendand.

Nendel oli veel külmakivi (põgenikke) ka alumisel korrusel.

Mina olin kõrge ees tappa astumises, seal oli neli voodit.
Künustasin kõige paremasse kohta toas.

See on minu voodi!

Milline hea uni, mugavus voodi's puhitad lumi valged voodi
linad - pehme padja kaisutamiseks.

Olin kuulnud sõna seitsmendas Täevas'!
Ja maa jäälne "Paradiis"!?

Aga nüüd hommikul kui ärkan, tõesti elame kui
maapöälsses paradüüsis.

Kõik nü puhas, vaikne ja ilus.

Õhk on nü puhas ja hea hingamiseks.

Olin varem kuulnud ja ise laulnud; laulu sõnu;

Mu kodu on Roslagen Rootsimaa rand

Kus õitseb ja haljandab 'Aas'

Seal loodus nü ilus ta kaisutab mind

Nü armas on mulle see "Maa"...

Nad laulusõnad olid nüü aiged, amgl ära elada.

Ja oma ihuse silmaga näha kõike ilusad, oma ümbruses.

Minul maapind kõikus jalgade all, paar nädalat pärast
mere reisu. Ja hingamises olid jristad valusad...

Teisel õhtul laagnis, me toas laksin vana pääle sööki
voodi puhutama. Teised tüdrukud andsid ka omaid palituid

14. mulle peale, et hästi see mul oleks ja maasi -14.
valusad pisted hingamises ära kaots.

Olin oma tööand nühid õõ nühiks oma kõige
kaunima Suve kleidi, noosa mustad täpid.

Uues kodus, Uues Rodumaa ilus olla ka öösel.
ja millised põnevad unenäod, võib olla ootavad.

Teine õhtu laagri toas; ja uksele koputab keegi?

Sisse astub OSKAR ja mõni ta sõber poissi.

Ji, kui puhtas nühes ja nägusad.

Kaabud peas, ilusas värats sallid sügis mantlid
seljas, saapad läikivad jalas.

Teised leidsid kohe koha istumiseks lähemas voodi äärel
serval, säält parim välja vaade üle toa.

OSKAR tuli istus minu voodi äärel.

Oi mul järsu pole haige ega pisted kuskil.

Lükkas palitud eemale ja istus Oskari kõrval.

Meil oli palju juttu ja küsimusi Rootsimaa noortelt.

Kuidas teie läinud?

Kui kaua teie olnud? Kui mitu meest laevas oli?

Ja elu-olust nühid? Kuidas meeldib?

Minu küsim äkki OSKARILT;

Aga kuidas Rootsi keeles öeldakse; Minu armastan Sind?

OSKAR naatab tõsiselt mu poole voodi äärel mu
kõrval ja ütleb;

Jag älskan Di?

Oi, küll nühid oli naenu ja lõbu.

OSKAR miks sa talle selle tüdrukule nühid

15. Aga ta ju küsis.
"Kuidas Rootsi keeles ütelda."

-15.

Ehk, kellele meist ta niimoodi tahab ütelda?

jälle koputab uksele??

Sisse tormab Helda!

Poisid ~~peidavad~~ oma näod käte vahele.

(Peidavad) ja jooksevad üle....

Ühel õnnestus nupule vajutada, mööda minnes..
Nü et tuba oli järsku kott pime.

Heldina otsis kõik kohad läbi, katuse all väike tuba
mis oli meile kardemööbiks, voodialused ja palitu
hunniku all mu voodis.

Meil oli garantii aeg, vist üks kuu ja keegi ei
tohtind meid külastada.

OSKAR sai kindlasti noomitusi - peapeeu.
Ta oli teadlik, et külastamine oli tõsiselt keelatud.

OSKAR jutustas et suvel on palju Suurtajaid. Sääli
kõik. Meil oli kindlasti nelja rümmi lähedale aga
kõigile oli tubasi.

Üks pühapäeva hommikul olime kohvil me majas.
Tahitus - laheus - öisikus. Me olime austatud ja teretulnud.

Saime 10. kr nädalas taskuraha, selle eest sai palju.
OSTSIN lähemas küla kaupluses, kõige hädavajalikumad.

Seep. Hambahari ja hambabasta.

Järgmine nädal: Väikesed käärid. Nöölu. Näti ja
Kummipaela.

16. See 10:kr nõudlas algas 16.-t eluastast. -16.

Fam: ÖSTERMANI talus, katuse all oli üks suur puu laudadest kest.

SÄÄLT leidsime kasutatuid riideid ja riide tükke. Leidsin paraja tüki valget rüet ja kohe läks toots lahti. Õmblesin omale aluskleidi.

Ja marsi rinnahoidja. Üks me too kaestestest tüdruk ütles:

Mis Sa müüd selle rinnahoidjaga pääle hakkad; Sul pole ju rinda olemas?

Õhtul-hommikul olime talu külmatoidu laos taas ja tegime võileibe, see oli me nooremate naiste ülesanne.

→ Nüüd mõtlen tagasi, teine päev laagris söögis saalis. Sääls Fam: ÖSTERMANI hoovil, üks maja just külalistele, Sääls oli mitted tuba ja väikesemad veel ja köök.

Nüüd üks mees hoiab end ühte suppa väike raadio aparaat juures, kuulab päeva uudiseid SAKSA-MAALT, teine mees teises väikeses toas kuulab päevauudiseid Soomest.

Saksamaalt päeva uudistes öeldud et "Purjek Luise" on uppunud ulgumerel?

Nad olid hädas ja palusid abi; aga igasugused otsimised jäid järeltaks?

Nägime ainult propse meres!

Soomest olid teised andmed

→

"Turjek Luise" on Õnnelikult Rootsi's!

Kaupluse poeg tõi meie ikka ja jälle
maiustusi - suured Sokoladi taholid.

Olime laagris viis nädalat. Sõel oli nii lõbus.

Olime juba kodurund; armas oli see paik.

Taas päeva olime abiks põllul kartulid üles
noppimas. Seda tegime röömuga ja tänu sõna eest.

Talu vanema poja noorik tuli põllule, sooja toidu
ja kohviga.

Lõbus oli ja ilus ilm just nagu pidul.
Vanem õde mul aitab ka õhtuti lehmalaudas ja ta
oli väga peetütre meeljärgi.

Mina aitasin taluköögis.

Üks teine läks abiks naabripereesse, pesu pesema.

Üks Eesti põgenik suppas marja-õunapuid neid oli
palju suur aed.

Järgkord oli ka meie juures et järgmisel reedel
on meie kord "välja käike" VC sid pesta - küürida.

Suur pikk rida raholisel aasal...

See ülesanne just malepärest ei olnud, aga töö tuli
teha ja kohustus täita.

Meie laagris oli ka üks kirja mees.

Laupäeviti tuli ajakiri.

Üks laupäev, kolm Eesti naist noorivad kartoleid.

Üks on hakkand nõiasteid uudiseid lugema.

Kutsuvad mind; Mina just tan söögisaali korda.

- Tule - tule siia loe süit; Jah ma loen ridade ja
pisut uhke ja asi sulle nende ridade üle;

Preili ja süs minu nime ja noomituse et ma ei kannaks oma punast plüüsi palitust, soov et näeksid ka minu nooruslikku kehva.

Oi kuidas ma end strutasin süs, kerde Saaremaalt oli val mere laagris.

Küsisin nõu oma toa naabritelt, kuidas ma nüüd õhtul süs tan.

Laagri söögi saalis nii palju külmi ja vöö tunde. Nõustume et paneu selle tumesinise südi kleidi, väike Tolu ja k, tulesiniste sikk-sakk paeltega.

See õhtu söögisaalis oli põne.

Üks päev majaomanik mänganud et me toa akna klaasis on, väike praegu.

Heldina muretses meile uut toa, oma kodusse. Tema 3-me noorema venna kõrvaltuppa.

Sõel oli palju lubasid, iga õhtu kostis Heldina vendade loast ilus muusika.

Ja nende sõbrad tulid õhtuti netile külla. Ükse mere vahel olid alati praotile teind.

(Praotile lohti teind)

Sõelt vahelt oli lubus mõnikord vaadata-filme.

Nagu noored inimesed ikka:

Üks õhtu oli mere kohalik Kaupmees. Tam. Nyberg.

Korraldand me põgenikele ilusa õhtu, koosvõibimisega. Esteks vaatamine filmi: Siis järgnes pidutust, kohvi ja juurdekuuluvaga.

19. "Teo õhtu lõpul ja koju tulek.. -19.

Paljud Rootsi noored eotasid, ukse taga väljas, Et Eestimaalt põgenikke noori, oma jalgratastel koju sõidutada. Muidu laagri küllasse oli hea natuke maad jalutamiseks.

Eesti need jalgratta raamil ja hüüab, auto tuleb? Nää kohe sai aru.

Küsimusle kas olen raske? E! Kerge nagu sulg?

Hea et Oskar oli lähastikk, midagi arusaamatuks ei jäänd.

PS. Praegu ma kirjutan koos sinu ja ma jutustan Sulle kaallis sugulane Mati, sügavalt vahel ühe huvitava ülielamise.

Kaupluse poeg vaatab jälle üs õhtu ukse vahelt me 'uppa, viskab minu voodi suure Sokolaadi tahvel... Muidugi ma nöömus ja tühjan, nagu ikka....

Kaupluse poiss ütleb midagi mulle ja näitab pea pääle.

Mu Kodukülalt naabri tüdruk elab ka me koge õega ühes.

Tema ütleb kohe: Nää ta näitab pea pääle et oled peast tola ja et oled hoor....

Kirjutam need sõnad omale märkmikku, mis kaupluse poiss mulle öelnud.. >>>

20. Järgmine päev kui OSKARID näew. - 20.
Kõhe otsin taskust märkmiku ja kirjutan
mis need sõnad tähendavad.

OSKAR ütleb et kauplusepoeg Hans ütles et
Sul on ilus juuks.

Mu juuks oli tume-paks ja lainetes.

Järgmine kord tootaskaslastele uhkustasin et mul oli
õige arvamine ja Sul male. Täiesti male!

Mäletan et leidsin talvekingad säält suurest kastist.
Enne laagrast lahkumist, sain uue talve mantli.
Oli värvilt tume pruun.

Otsin ka kauplusest väikse naise kohvri, väike
nagu algaja koolilapsele, aga sellest jättes.

Helena tegi oma külaskäsu põgenike toades, üks
pukond söönd parajasti leiba ja suitsu sinki.

Suitsusink Eestist kaasa.

Vanatüdruk Helena jäänd nü imestusse.

"Lõõta te nüugust liha, nüüd arkipäeval?
"Meile on see jõuluteit.

Ükspäev olime vähe hilinevad õhtusöögil, Eesti
mees põgenik ütleb meile:

Täna on kartul haru, ei ole söögiks kõlblik!

Hoiatab ka teisi et mitte süüa, olime ühel mehel.
Ja ei julgegi muud.

Eesti mees lubas kirjutada kirja Rootsi Kuningale
sellest toidust.

"Vanatüdruk saab nü palju palga iga põgeniku
päält. Mis kuningas talle maksab.

21. Heldina oli väga pettunud me üle. - 21.

Ma ise olen söögisest eemal.

Heldina ütelnud;

See tulete nüü hirmsast kohast ja nüüd põlgate süü tõttu.

Tort oli see; kartul ja vorst.

"Stuvad potatis" või "Potatis stuening".

Ja see vorst "Faterband" sellel on ju ka erinev maitse, mis meile Eesti lastele uõõras.

Ega siis sellepärast tort vana ja halb olnud.

Kaks korda päevas söime; hommikul ja pärast - lõunat - õhtupoolikul.

Mäletan et üks õhtul me oma toas hakkasime mängima Lammest.

Ma ei tea miks?

Üks hakkas mängima ja teine veel paremini ja huvitaval häälel - tõik.

Milline lõbu? Milline mäng.

Poiste toast vist sel õhtul muusikat pole kuulda olnud.

Ei tea mis need Rootsi noormehed merat arvasid.

Agga Rootsis on hea väljend. Tuleb sellega arvestada.

"Esters; SKADOR FRÅN KRIGET.

elik; Õnnetu lapsepõlv.

22. Aga olen hiljem mõtlenud sellele.

- 22.

"Lammas, on ikka üks piha loom.

Väga tõrvislik toiduks ja kui palju head sooja
vela neilt Lammastelt saab.

Meie meeleolud olid üst kurvad, kuulsime et
varsi laagri elul on lõpp.

Sõidame lahtu, ei tea kuhu. See polnud üldse
lõbus.

Saabus päev, pussitais põgenikke sõitsime arsti
juurest läbi, enne laagrist lahkumist.

Arst oli kuskil mere ääres sõäl, ke väga
ilus koht, mõni km, Siina.

Meil ei olnud vistart vga, ^{ka} mu seltsilised.
Hambad olid suus valged, kui pärli rida ...

Järgmine päev algab laagrist lahkumine.

Hommiku vana Pussipääl, õues alles pime.
Sain ühe kuvääri kaasa, sõäl adress ja kivi
kuvääris. See oli väga tähtis, ei tohtinud ära
~~ole~~ kaduda. (tohtind)

Altasid meid Norrtäljes rongile, nägiva siis
rongi esimest korda.

Oli just nagu ette kujutatud varem.

Meil oli ka kaasas sõidus üks gaid, keda vahetevahel
nägime. Rats oli Örebrosse enne ja päev hiljem õhtu
poolitup tööliste pussis kuskile kaugele.

Ei tea kus? Sõit algas pimedas ja lõppes õhtu
pimedas. Ei julgendgi vahetääl, kuvääri laadale võtta ja
morida. Tärsu kark ära. Nüüd soovin: **ÕNNE** ja **ÕNNE** Tööle.